

Jornades virtuals

“QUÈS i COMs en l'impuls de la
Contractació i Compra Pública
Responsable i l'Economia
Social i Solidària”

Resultats de les Jornades
realitzades el dijous 10 i el divendres 11
de juny de 2021 de 10.00h a 12.30h

1. Introducció

2. Contextualització

3. Eines i exemples:

- Reserva de contractes
- Consultes preliminars
- Objecte del contracte
- Criteris de valoració
- Divisió en lots
- Solvència
- Condicions especials d'execució
- Durada i vigència del contracte
- Responsabilitat en l'execució
- Plec de prescripcions tècniques
- Contractes menors

4. Procés

5. Reptes

1. Tal i com es reflecteix al **Pla de Treball 2021 de la XMESS**, durant aquest any es fomenta **l'organització de Jornades, l'elaboració de materials i la creació de Grups de treball** que responguin a les necessitats dels municipis membres, amb l'objectiu de promoure, reforçar i consolidar aquest model socioeconòmic alternatiu i transformador al territori.
2. Partint de les **reflexions i voluntats expressades pels municipis membres** de la xarxa, el 10 de febrer de 2021 es va constituir el **Grup de treball "Contractació i Compra Pública Responsable"**, des del qual es co-organitzen les **Jornades virtuals "QUÈS i COMs en l'impuls de la Contractació i Compra Pública Responsable i l'Economia Social i Solidària"** conjuntament amb el **Consell de Col·legis de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local de Catalunya**.
3. El **foment de la Contractació i Compra Pública Responsable** és una **prioritat estratègica per la XMESS** i afecta a l'exercici de les **funcions reservades al col·lectiu que representa el Consell de Col·legis de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local de Catalunya** i, en aquest sentit, **les Jornades virtuals representen una primera experiència de treball conjunta entre ambdues organitzacions**.
4. El present document pretén **reflectir els principals resultats d'aquestes Jornades**, fent èmfasi en el paper que hi juguen els diferents agents implicats, la importància de la transversalitat d'aquesta política pública, les diferents eines existents i exemples pràctics d'aplicació d'aquestes eines, els elements clau del procés de contractació i els reptes de la Contractació i Compra Pública Responsable.
5. Aquest document és **un complement a la resta de materials generats durant les Jornades**:
 - Vídeo: www.youtube.com/watch?v=gEbxYXvStww
 - Fil de Twitter: <https://twitter.com/XmessCat/status/1402890824812273668?s=20>
6. Addicionalment, aquest document **complementa els diferents documents elaborats per la XMESS en relació amb aquesta temàtica**:
 - Recull d'aprenentatges de la Jornada tècnica de Contractació i Compra Pública Responsable realitzada el 22 de març de 2019: https://xmess.cat/athifeec/2019/08/Relatoria_2019_XMESS_Digital_JUL19.pdf
 - Proposta de plecs amb clàusules socials: <https://xmess.cat/proposta-de-plecs-amb-clausules-socials/>
 - Banc de recursos i bones pràctiques en Contractació i Compra Pública Responsable: <https://xmess.cat/bones-practiques-compra-publica-responsable/>
7. Si algun membre de la xarxa té interès en **ampliar o concretar la informació del present document**, pot fer-ho **escrivint un correu** a presidencial@xmess.cat posant en còpia a blaicollado@tandemsocial.coop

A continuació es mostren els perfils de les persones inscrites a les Jornades, l'agenda, el nombre de persones assistents i els resultats de les avaluacions

Un total de 131 persones s'han inscrit a les Jornades:

- El 77% són persones tècniques d'Administracions Públiques
- El 36% són de les àrees de contractació i serveis generals
- El 58% són de la província de Barcelona

Agenda de la Primera Jornada

Moderació: **Begoña Planas Vilaseca** (Tècnica de Programes d'Economia Social i Solidària de Barcelona Activa) i **Yuni Salazar Marcano** (Tècnica d'Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa).

10.00h a 10.10h: Benvinguda per part d'**Imma Ferret**

Raventós (Alcaldessa de l'Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos i Vicepresidenta de la XMESS).

10.10h a 10.30h: Benvinguda per part d'**Aurora Corral García** (Vocal de CSITAL Catalunya i Presidenta de CSITAL Barcelona).

10.30h a 11.00h: Ponència "Transversalitat i eines de la Contractació i Compra Pública Responsable" per part d'**Imma Soler Castellví** (Cap del Servei de Contractació de l'Ajuntament de Terrassa).

11.00h a 11.15h: Espai obert de preguntes i aportacions.

11.15h a 11.45h: Ponència "La contractació menor" per part de **Llum Bruno García** (Vocal de CSITAL Barcelona).

11.45h a 12.00h: Espai obert de preguntes i aportacions.

12.00h a 12.25h: Recull de conclusions per part d'**Aurora Corral García** (Vocal de CSITAL Catalunya i Presidenta de CSITAL Barcelona) i les **persones moderadores**.

12.25h a 12.30h: Tancament per part de **Miguel Doñate Sastre** (Regidor d'Economia Social i Solidària i Contractació Pública Sostenible de l'Ajuntament de Cabrils).

Inscripcions i assistència

- **131** persones inscrites
- **83** persones assistents (63% de les persones inscrites)

Resultats de l'avaluació

- Qualitat general de la Jornada: **9,3**
- Espais i dinàmiques de participació: **8,3**
- Logística (plataforma digital, temps, so, etc.): **9,3**
- Millora del coneixement sobre la tasca i el funcionament de la XMESS: **8,3**
- Millora del coneixement sobre eines per aplicar la Contractació i Compra Pública Responsable: **8,8**

Agenda de la Segona Jornada

10.00h a 10.15h: Benvinguda per part del **Grup de treball "Contractació i Compra Pública Responsable"**

10.15h a 10.50h: Ronda de **presentació i recollida d'idees clau** de la Primera Jornada

10.50h a 12.00h: Treball per **aprofundir i aplicar els aprenentatges de la Primera Jornada:**

- Tenim dubtes sobre la Primera Jornada?
- Què necessitem per avançar?
- Quines són les properes passes que hem de realitzar?

12.00h a 12.20h: Conclusions i **espai obert de preguntes i aportacions**

12.20h a 12.30h: Tancament de la Jornada per part del **Grup de treball "Contractació i Compra Pública Responsable"**

Inscripcions i assistència

- **54** persones inscrites
- **32** persones assistents (54% de les persones inscrites)

Resultats de l'avaluació

- Qualitat general: **8,8**
- Espais de participació: **9,0**
- Logística: **8,3**
- Millora de coneixement dels municipis membres: **8,8**
- Aprofundiment en les eines de Contractació i Compra Pública Responsable: **8,3**

1. La Contractació i Compra Pública Responsable respon a la voluntat de **garantir un ús transparent i adequat dels recursos públics** i, alhora, de generar **una major transformació social i un entorn més sostenible, cohesionat i compromès**.
2. La **Llei 9/2017 de contractes del sector públic (LCSP)**, incorpora consideracions lligades a la transposició de la Directiva 2014/24/UE especialment rellevants per a la **inclusió d'aspectes ambientals i socials** i per a la **promoció de les petites i mitjanes empreses i les organitzacions de l'Economia Social i Solidària**.
3. La llei **amplia l'objecte del contracte a tot el cicle de vida del producte o servei i estableix de forma preceptiva la incorporació de criteris socials i ambientals de manera transversal i la facilitació de la contractació de petites i mitjanes empreses i les organitzacions de l'Economia Social i Solidària** (per exemple, la reserva de contractes de serveis socials, culturals i de salut a determinades organitzacions, l'obligació d'establir percentatges de reserva a Centres Especials de Treball d'iniciativa social i Empreses d'Inserció, la simplificació de tràmits administratius o l'obligació de dividir els contractes en lots).
4. Així, l'actual **marc normatiu** (en els seus diferents nivells) **no només possibilita sinó que recomana** a les diferents administracions públiques l'aplicació de clàusules socials i mediambientals en els seus processos de contractació.
5. Cal entendre la Contractació i Compra Pública Responsable com **una política transversal** amb un alt potencial per contribuir a l'assoliment dels **Objectius de Desenvolupament Sostenible**.
6. Cal tenir en compte que **el paper del personal funcionari de les àrees de secretaria, intervenció i tresoreria** en els processos de **contractació pública** és el de **valorar si els expedients compleixen la normativa** (la qual és d'obligat compliment):
 - En el cas **d'expedients de licitacions**, es revisen els requisits i es valora si hi ha incompliments legals. En las d'incompliment greu, la normativa obliga a realitzar un reparament suspensiu, és a dir, a aturar l'expedient en el cas de la Intervenció i a fer un informe desfavorable en el cas de la Secretaria.
 - En el cas de **contractes menors**, s'informa (emetent un informe preceptiu a la Secretaria) sobre el seu ajust amb la normativa.
7. Un dels **agents clau** per al foment de la Contractació i Compra Pública Responsable són els **agents polítics**, els quals han d'adoptar **acords de Ple** sobre la direcció de la contractació de l'administració pública corresponent.
8. Un altre agent clau són les **persones tècniques**, les quals elaboren els expedients de contractació tot justificant cadascun dels elements que en formen part.
9. Cal tenir en compte que la **normativa actual aplica de la mateixa forma a totes les administracions públiques** (independentment de la seva mida), fet que sol generar que els **processos de contractació siguin rígids i lents** i que estiguin **poc adaptats a les necessitats específiques de cada administració**.

Elements clau de la Contractació i Compra Pública Responsable

- **Voluntat política i compromís:** cal una aposta política per aquest tipus de contractació, la qual ha d'implicar la destinació de recursos específics i el compromís per part de tota l'estructura municipal.
- **Planificació:** cal planificar la contractació pública i garantir que es disposa del temps suficient per poder redactar els plecs, argumentar-los i incorporar-hi elements de Contractació i Compra Pública Responsable.
- **Motivació dels elements a incorporar:** cal argumentar de forma detallada i coherent la motivació per la qual s'apliquen tots els elements del contracte, incloent els elements de Contractació i Compra Pública Responsable.
- **Reflexió:** cal repensar els plecs abans d'utilitzar els mateixos que s'han utilitzat en ocasions anteriors i/o en altres procediments similars.
- **Recursos:** l'aplicació d'elements de Contractació i Compra Pública Responsable requereix de més temps, més especialització i més recursos econòmics, ja que exigir el compliment d'aquests elements sol comportar pressupostos més elevats.
- **Seguiment:** cal destinar recursos a fer el seguiment del contracte i, en cas de no disposar del temps o dels coneixements per fer-ho internament, contractar empreses externes i especialitzades per realitzar aquest seguiment.
- **Coneixements:** calen coneixements específics tant en termes jurídics i de contractació com en termes d'impacte social, ambiental, Economia Social i Solidària o perspectiva de gènere, entre d'altres.
- **Transversalitat:** cal que tota l'estructura municipal estigui alineada en termes de Contractació i Compra Pública Responsable.
- **Suport mutu i treball en xarxa:** cal socialitzar recursos, informació i coneixements dins de cada administració i també amb altres administracions del territori per tal de seguir enriquint aquest tipus de polítiques i facilitar-ne la seva aplicació.

Conclusions

- Cal un canvi de paradigma en el qual la Contractació i Compra Pública Responsable deixi de ser considerada com una eina per resoldre necessitats específiques i ocupi el lloc que li correspon com a instrument de política estratègica.
- Aquest canvi requereix de més planificació, d'una major coherència entre els objectius de la política pública i la gestió dels impactes que se'n deriven i d'un major compromís per part de tota l'estructura municipal.
- El suport mutu, el treball en xarxa i la relació político-tècnica són imprescindibles per al foment de la Contractació i Compra Pública Responsable i són elements que formen part de la missió de la XMESS.

Reserva de contractes

- La **reserva de contractes** és una **obligació de tota administració pública** segons la normativa.
- Es poden reservar contractes a **Centres Especials de Treball** (per tal d'afavorir la inclusió sociolaboral de persones amb diversitat funcional), a **Empreses d'Inserció** (per tal d'afavorir la inclusió sociolaboral de persones en risc d'exclusió social) i a **organitzacions de l'Economia Social** (per tal d'afavorir l'aplicació dels valors i principis de l'Economia Social).
- No existeix **cap limitació pressupostària anual** per la reserva de contractes, sinó que **cada administració ha de fixar un percentatge mínim** del volum total de contractació.
- Cal tenir en compte que **aquests tipus de contractes tenen certes limitacions temporals** (l'empresa adjudicatària no pot haver sigut adjudicatària del mateix contracte en els 3 anys anteriors i el contracte no pot tenir una durada superior a 3 anys).

Exemples

- Serveis de bugaderia (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecfin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=69172871&lawType=
- Gestió i explotació de l'alberg municipal (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/awardnotice.pscp?reqCode=viewDcan&idDoc=66364319&lawType=2
- Serveis de conservació, manteniment i neteja de zones verdes (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=58521083&lawType=
- Servei de consergeria (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/ca_ES/notice.pscp?idDoc=77807352&reqCode=viewCn

Consultes preliminars

- La normativa recull la **possibilitat de dur a terme estudis de mercat i dirigir consultes preliminars als operadors econòmics que estiguin actius en el mercat amb l'objectiu de redactar l'expedient amb les màximes garanties.**
- Cal realitzar aquest procediment **dins de la Plataforma de contractació.**
- La **participació d'empreses en la consulta** no impedeix la seva **intervenció posterior en el procediment de contractació.**
- Les consultes preliminars **són de gran utilitat quan no es disposa de prou coneixement sobre el mercat i/o sobre els elements de Contractació i Compra Pública Responsable que es volen aplicar**, ja que ajuden a **saber si existeix allò que s'està cercant i a planificar la contractació** (tant en termes de costos econòmics com de característiques de les actuacions a realitzar).

Exemples

- **Gestió acadèmica integral mitjançant una plataforma informàtica (Ajuntament de Terrassa):**
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCtn&idDoc=48056508&lawType=
- **Solucions innovadores d'identificació proactiva de plagues (Ajuntament de Terrassa):**
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCtn&idDoc=46298759&lawType=
- **Serveis d'explotació del mobiliari urbà publicitari (Ajuntament de Terrassa):**
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCtn&idDoc=30153878&lawType=
- **Servei de transport públic col·lectiu i urbà de viatgers (Ajuntament de Terrassa):**
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCtn&idDoc=41670803&lawType=
- **Programa informàtic de gestió policial i protecció civil (Ajuntament de Terrassa):**
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCtn&idDoc=45883957&lawType=

Objecte del contracte

- L'objecte del contracte és un **element clau de la licitació** i, per tant, també ho és a l'hora de definir **elements de Contractació i Compra Pública Responsable**.
- En **totes les condicions, criteris o requisits que s'incorporin en les diferents fases**, la normativa i les directives actuals remarquen **la necessitat d'una vinculació directa a l'objecte del contracte**, per la qual cosa **cal tenir especial cura en la seva redacció**.
- El primer pas en qualsevol procés de licitació és **definir clarament què és el que es vol contractar o comprar** i, en aquest sentit, cal tenir en compte que **no es tracta únicament de cobrir una necessitat** sinó també de **satisfer unes exigències socials, mediambientals i ètiques** que **totes les administracions públiques estan obligades a garantir**.
- La normativa indica que **en tota contractació i compra pública s'incorporaran de manera transversal i preceptiva criteris socials i mediambientals sempre i quan guardin relació amb l'objecte del contracte**, amb la convicció que **la seva inclusió proporciona una millor relació qualitat-preu** en la prestació contractual així com una **major i millor eficiència en la utilització dels fons públics**.

Recomanacions

- **Es recomana definir un objecte específic (no generalista) que inclogui els termes essencials del contracte.**
- **Alguns exemples de conceptes que poden ser introduïts són:**
 - Economia social
 - Mitjançant el foment de l'Economia Social i Solidària i a través dels principis de gestió democràtica i participativa, igualtat d'oportunitats i cohesió social
 - Amb incorporació d'objectius d'eficiència social
 - Mitjançant la contractació d'una empresa que contempli la prestació d'acord amb un programa de treball i un projecte d'inserció sociolaboral de persones amb discapacitat i/o persones amb risc d'exclusió
 - Perspectiva de gènere
 - Ecològic i de proximitat

Criteris de valoració

Criteris de valoració objectiva

- Els criteris de valoració objectiva (criteris automàtics) comportaran, de forma general, **com a mínim un 51%**, i el **percentatge restant correspondrà a criteris de valoració subjectiva**.
- Dins dels criteris de valoració objectiva, **el factor preu quedarà limitat al 40%** i la resta correspondrà a **criteris definits per fórmules matemàtiques o quadres d'equivalències**.
- La normativa permet determinar un sistema de valoració que **estableixi un preu fix respecte del qual les empreses licitadores no puguin presentar una baixa econòmica i competeixin només en funció de criteris de qualitat**.

Criteris de valoració subjectiva

- Els elements a valorar en els criteris de valoració subjectiva (criteris de judici de valor) **poden ser múltiples i diversos**.
- Per **garantir l'encaix de les actuacions amb les expectatives i objectius**, cal valorar **tots els elements del contracte** (per exemple, el grau de detall, la innovació, l'arrelament territorial o les mesures socials).

Recomanacions

- Per a la valoració de l'oferta econòmica, cal tenir en compte la importància de la fórmula de preu utilitzada i dels criteris per l'assumpció de valors anormals o desproporcionats.
- Per a la resta de criteris de valoració objectiva, cal evitar els que facin referència a millores voluntàries directament relacionades amb l'oferta econòmica, ja que representen un cost per a l'empresa i poden desvirtuar el pressupost de licitació.
- En aquells casos on sigui possible, es recomana determinar criteris de valoració objectiva per davant dels de valoració subjectiva (i reservar els de valoració subjectiva exclusivament per aquells criteris que no es puguin transformar en objectius).
- Alguns exemples de criteris que poden ser establerts són:
 - Qualificació i experiència més enllà dels requisits de solvència
 - Projectes similars realitzats al territori
 - Estabilitat de la plantilla
 - Subcontractació d'Empreses d'Inserció, Centres Especials de Treball, Cooperatives o entitats sense ànim de lucre

Recomanacions

- Sempre que tinguin vinculació amb l'objecte del contracte es poden determinar criteris com, per exemple:
 - Qualitat tècnica del projecte
 - Innovació
 - Adequació a l'entorn
 - Coordinació amb les organitzacions del territori
 - Pla de formació
- Per garantir la qualitat, es recomana exigir que les licitadores tinguin una puntuació mínima en aquests criteris.
- Es destaca la importància de saber comparar les ofertes (més enllà dels arguments proporcionats per cada empresa licitadora) i elaborar informes de valoració detallats (cal tenir en compte que la majoria dels recursos especials que s'interposen són vers aquests informes de valoració).

Exemples

- Concessió del servei escolar de menjador als centres docents públics d'educació infantil i primària i instituts escola, amb criteris de sostenibilitat, qualitat i educació (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/ca_ES/notice.pscp?idDoc=75606450&reqCode=viewPin
- Prestació dels serveis postals (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?mode=full&reqCode=viewCn&idDoc=51806845
- Prestació dels serveis bàsics d'ajuda a domicili i d'ajut a la higiene de la llar (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/awardnotice.pscp?reqCode=viewDcan&idDoc=62349765&lawType
- Serveis de redacció del projecte d'arranjament dels trams 4 i 5 del camí de l'Anella Verda (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=79637623&lawType=
- Contracte de Serveis de les tasques d'inspecció i presa de mostres a establiments, activitats i col·lectors (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?idDoc=53600198&reqCode=viewCn
- Subministrament d'energia elèctrica (Ajuntament de Terrassa):
https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/ca_ES/notice.pscp?idDoc=82383148&reqCode=viewCn

Divisió en lots

- La divisió en lots de l'objecte de contracte, sempre que sigui possible, **constitueix la regla general i cas de no aplicar-ho, s'haurà de justificar la decisió de no fer-ho.**
- A més, s'estableix la **possibilitat de limitar el nombre de lots als quals es pot presentar oferta i el nombre de lots que pot adjudicar-se** a una mateixa licitadora.

Recomanacions

- La divisió per lots, sempre que es consideri adient, facilita que les empreses de mida reduïda (com solen ser les petites empreses del territori i les organitzacions d'Economia Social i Solidària) puguin accedir als contractes.
- Addicionalment, permet una millor adaptació de les valoracions dels criteris i de les solvències requerides.

Solvència

- Cal definir **criteris proporcionals i vinculats a l'objecte del contracte** i garantir que **no es vulneren els principis d'igualtat, lliure competència i no discriminació.**
- Els criteris de solvència **no han de suposar, en cap cas, un obstacle a la participació de les empreses de mida reduïda.**

Recomanacions

- Un exemple de solvència econòmica pot ser el de requerir que el volum anual de negocis referit al millor dels tres últims exercicis tingui un valor mínim d'1,5 vegades el valor anual del lot al qual es licita.
- Sempre i quant tinguin vinculació amb l'objecte del contracte, alguns exemples de criteris de solvència tècnica que poden ser establerts són:
 - Que l'import anual que l'empresa licitadora hagi executat durant l'any de superior d'execució en el decurs dels últims tres anys en tasques de naturalesa igual o similar sigui, com a mínim, del 70% del pressupost de licitació
 - Que el personal que executi el contracte hagi d'estar compost per persones que tinguin una determinada experiència i unes determinades titulacions
 - Que les empreses licitadores tinguin en plantilla un mínim de persones amb discapacitat i/o en risc d'exclusió social
 - Que entre els objectius socials o estatutaris de les licitadores figuri l'afavoriment de la inserció laboral de persones amb discapacitat i/o en risc d'exclusió social
- Un cop definits els criteris, cal contemplar la seva adaptació a les empreses constituïdes recentment per tal de facilitar l'accés a empreses de nova creació (tant adaptant els criteris com permetent que puguin escollir qualsevol dels altres mitjans de solvència previstos a la normativa).

Condicions especials d'execució

- Les condicions especials d'execució són **instruments d'aplicació de Contractació i Compra Pública Responsable**, pel què es recomana **analitzar cada contracte per veure si l'aplicació d'una o més d'aquestes condicions hi pot tenir un encaix**.
- Existeixen **diversos criteris** que es poden consultar a **diverses guies** com, per exemple:
 - Guia pràctica per a la inclusió de criteris socials, ambientals i ètics en la contractació pública (Ajuntament de Vilanova i la Geltrú): www.vilanova.cat/doc/doc_79044626.pdf
 - Guia de contractació pública social (Ajuntament de Barcelona): https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/guia_contractacio_publica_social_cat_2.pdf
 - Codi per a una contractació pública socialment responsable (Generalitat de Catalunya): <https://contractacio.gencat.cat/ca/principis/contractacio-estrategica/contractacio-publica-socialment-responsable/codi-contractacio-publica-socialment-responsable/>
 - Criteris ambientals del Programa de Compra i Contractació Pública Verda del País Basc (Ihobe): www.ihobe.eus/criterios-ambientales
 - Banc de criteris (REAS Red de Redes): <https://contratacionpublicaresponsable.org>
 - Estudi "Els impactes econòmics, ambientals i socials en la gestió dels menjadors de les Universitats públiques de Barcelona" (Setem, Opcions i Ajuntament de Barcelona): www.setem.org/setem_ftp/catalunya/Informe_Menjadors%20Universitaris_COMPLET_2021.pdf

Recomanacions

- Alguns exemples de condicions especials d'execució que es poden determinar són:**
 - El manteniment de les condicions laborals i socials de les persones treballadores
 - La comunicació inclusiva i l'accessibilitat universal
 - El percentatge mínim d'ocupació de persones amb diversitat funcional
 - La contractació de persones en situació d'atur o en risc d'exclusió social
 - La garantia del compliment d'un salari mínim comarcal
 - La subcontractació amb empreses d'Economia Social
 - El Pla d'igualtat, les mesures d'igualtat o la paritat entre homes i dones
 - Les mesures contra l'assetjament sexual i de no discriminació de les persones LGTBI
 - Les mesures de conciliació coresponsable del temps laboral, familiar i personal
- També es poden afegir clàusules de territorialitat** (les quals solen ser d'utilitat especialment en municipis petits i mitjans), **sempre i quant no s'apliquin de forma general i s'argumentin degudament** (tal i com ocorre amb la resta d'elements del contracte). **Tot i que no existeixen gaires exemples d'èxit, s'han definit clàusules de territorialitat en casos com, per exemple, transport escolar** (vinculant el servei als Objectius de Desenvolupament Sostenible).

Exemples

- Servei de suport tècnic del programa d'Economia Social i Solidària (Ajuntament de Terrassa):** https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=69841881&lawType=
- Obres a la zona esportiva municipal (Ajuntament de Terrassa):** https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/ca_ES/notice.pscp?idDoc=77426079&reqCode=viewCn

Durada i vigència del contracte, responsabilitat en l'execució i Plec de prescripcions tècniques

Durada i vigència del contracte

- Tot contracte **pot ser prorrogat** sempre i quant **així s'especifiqui al plec administratiu**.
- Si es preveu que els treballs **s'hagin de repetir en el temps un cop finalitzat el present contracte**, una admissió de pròrroga **podria facilitar que les empreses que han realitzat les tasques de forma satisfactòria poguessin continuar prestant-lo de forma més àgil**.

Recomanacions

Contractes amb horitzons temporals més amplis poden facilitar que les petites empreses del territori i les organitzacions d'Economia Social i Solidària puguin aplicar més millores any rere any i realitzar més inversions beneficioses pel contracte.

Responsabilitat en l'execució

- Cal donar importància a la **definició de faltes molt greus, greus i lleus**.
- Cal determinar les **sancions contractuals**.

Plec de prescripcions tècniques

- Per tal de **garantir la qualitat i l'encaix de les actuacions amb les expectatives i objectius definits**, cal especificar **tots els elements clau del contracte**.
- Per tal de **facilitar l'elaboració de propostes per part de les licitadores i la valoració de les mateixes per part de l'òrgan de contractació**, es recomana **descriure el contracte mitjançant una estructura alineada amb els criteris de valoració subjectiva**.

Recomanacions

- El Plec de prescripcions tècniques ha de ser adequat en termes de rendiments i característiques de les actuacions a realitzar.
- Cal evitar les referències a productes o marques concretes i, en cas de que sigui imprescindible fer-ho, es recomana oferir com a alternativa qualsevol altre producte o marca equivalent o similar.

Contractes menors

- La **normativa actual està centrada en les licitacions** (amb principis de publicitat, concurrència i sostenibilitat financera), **configurant els contractes menors com una excepcionalitat per casos d'urgència i immediatesa**.
- Tot i això, **els contractes menors són molt habituals** i, com a exemple, cal tenir en compte que **representen el 83,17% dels processos de contractació de l'Estat** segons l'informe anual elaborat per l'OIReScon (<https://www.hacienda.gob.es/RSC/OIReScon/informe-anual-actuaciones/informe-anual-actuaciones-2020.pdf>).
- Els contractes menors **tenen una limitació d'importes** (40.000€ en el cas d'obres i 15.000€ en el cas de subministraments i serveis, sense incloure l'IVA), **no poden ser reiteratius, no poden tenir una durada superior a 1 any i no han de servir per fraccionar contractes**.
- Així, cal **argumentar de forma específica la motivació per realitzar un contracte menor** així com **la garantia del compliment d'aquestes limitacions**.
- Aquest tipus de contractes poden **tenir més d'una empresa licitadora**, poden **determinar criteris més enllà del preu** i poden **incorporar la Contractació i Compra Pública Responsable**.
- Existeixen **diverses propostes de millora en relació amb els contractes menors**, les quals es recullen a referències com, per exemple:
 - <https://datos.civio.es/collection/contratos-menores/>
 - <https://civio.es/novedades/2020/02/03/los-datos-de-civio-sobre-contratos-menores-sospechosos-ya-estan-a-disposicion-de-las-entidades-anticorrupcion/>
 - <https://civio.es/quien-cobra-la-obra/2020/01/29/la-invasion-de-los-contratos-menores-de-14-dot-999-99eu/>
- Cal tenir en compte que **els contractes menors estan basats en un Reial Decret de 1852**, el qual es referia a prestacions que s'han de rebre de forma immediata, que tenen unes limitacions d'importes i que cal justificar únicament amb la factura i el rebut corresponent.
- Així, en comparació amb la normativa actual, s'identifica que **no hi ha hagut grans avenços en aquest tipus de contractes**.

Recomanacions

- Tot i que els contractes menors poden incorporar elements de Contractació i Compra Pública Responsable, aquesta no és l'única ni la millor eina per fer-ho (ja que són contractes d'urgència i immediatesa on sol ser més difícil definir i executar clàusules).
- Elements com la digitalització o l'establiment de preus unitaris poden facilitar que les licitacions tinguin una agilitat similar a la dels contractes menors.
- Adicionalment, el procediment obert simplificat sumari pot ser una alternativa als contractes menors que ofereix més garanties jurídiques (excepte en els casos de prestacions de caràcter intel·lectual, en els quals no aplica aquest procediment).
- En alguns casos, la definició de lots en una licitació pot afavorir l'accés de les petites empreses del territori i les organitzacions d'Economia Social i Solidària tant com un contracte menor.

Exemples

Accions per l'impuls de la Contractació Responsable (Barcelona Activa):

https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=66281160

Identificació de la necessitat de contractació o compra

Cal preguntar-se:

- És necessària aquesta contractació o compra?
- Quina és l'estratègia municipal en aquest àmbit?
- Es podria realitzar amb recursos propis?
- La proposta plantejada és la més adient per cobrir la necessitat?

Si la necessitat consisteix en donar continuïtat a un contracte ja existent, cal:

- Avaluar la seva execució i valorar què s'ha de corregir, modificar o revisar
- Valorar si la realitat i el context actual són els mateixos de quan es va elaborar l'anterior expedient

Redacció dels plecs

- Cal **dedicar recursos a la redacció** ja que és un element clau del procés.
- Quan es dona continuïtat a una contractació, cal evitar fer el “retalla i enganxa” del plec anterior i **replantejar el nou plec**.
- El **càlcul de preus** és molt rellevant ja que determina la qualitat del servei.

Difusió

- Indicar un **ampli termini per a la presentació de les proposicions** facilita que **més empreses participin al procés i que presentin millors propostes**.
- Cal promoure que la difusió arribi a **les petites empreses del territori i les organitzacions de l'Economia Social i Solidària**.
- Existeixen **directoris d'organitzacions d'Economia Social i Solidària** com, per exemple: <https://directorieconomiasocial.barcelonactiva.cat/>

Seguiment de l'execució

El seguiment de l'execució és responsabilitat de l'òrgan o servei que impulsa el contracte (no del servei de contractació).

Algunes recomanacions i exemples per realitzar el seguiment són:

- Incorporar-lo al procediment de control
- Incorporar-lo als criteris de valoració subjectiva com, per exemple, en el cas dels serveis d'informació a la ciutadania (Barcelona Activa): https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/ca_ES/award_notice.pscp?idDoc=69116927&reqCode=viewDcan
- Vincular un sistema de seguiment a cada condició del contracte.
- Determinar únicament aquelles condicions de les quals posteriorment en puguem fer un correcte seguiment.

Avaluació de l'impacte

- Cal **determinar els indicadors d'avaluació d'impacte des de l'inici del procés** i fer-ne un **correcte seguiment** mitjançant quadres de comandament.
- L'**impacte que es pretén aconseguir** és una de les **principals consideracions a tenir en compte** a l'hora de definir les clàusules.

- 1 Per tal de donar **un pas endavant en termes de Contractació i Compra Pública Responsable** cal promoure un **canvi de paradigma**, entenent-la com a una **política estratègica** i posant en valor **l'impacte social ambiental de la contractació**.
- 2 Per generar aquest canvi de paradigma cal **més voluntat política, més recursos, més capacitat tècnica i una millor relació político-tècnica**.
- 3 Les **persones més sensibilitzades en Contractació i Compra Pública Responsable** necessiten **eines per poder esdevenir agents de canvi dins de les seves organitzacions**. En aquest sentit, es considera clau **cercar complicitats dins dels equips** i tenir en compte que **el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible té un gran potencial**.
- 4 **Cal més planificació i més seguiment**, ja que aquests són dos aspectes clau per tal de promoure aquest tipus de política pública.
- 5 **Cal més formació:**
 - Que es dirigeixi tant a les **persones polítiques i tècniques** com a les empreses licitadores
 - Que tracti tant aspectes jurídics i de contractació com aspectes tècnics sobre impacte social, impacte ambiental, Economia Social i Solidària o perspectiva de gènere, entre d'altres
- 6 Cal **treballar en xarxa, socialitzar el coneixement i els recursos i generar eines compartides** (com pot ser, per exemple, el present document).
- 7 Cal **assessorament especialitzat i individualitzat en termes de Contractació i Compra Pública Responsable** i aquest és un repte que han d'abordar **tots els agents implicats**.
- 8 És imprescindible **fer extensiu l'optimisme en relació amb aquesta política pública** i no percebre-la com una tasca feixuga i carregosa sinó com **una responsabilitat de la gestió pública amb un gran potencial transformador**.

Les Jornades virtuals “QUÈs i COMs en l'impuls de la Contractació i Compra Pública Responsable i l'Economia Social i Solidària” són una mostra del potencial de la XMESS com a xarxa referent i especialitzada en Contractació i Compra Pública Responsable i el seu vincle amb l'Economia Social i Solidària.

XMESS

XARXA DE MUNICIPIS
PER L'ECONOMIA
SOCIAL I SOLIDÀRIA

